

50. mednarodni simpozij o novostih v tekstilu z naslovom **Crossing Boundaries** »**Prestopanje mej**« je potekal od 29. do 30. maja 2025 v Ljubljani.

Simpozij, ki ga je ob jubilejni obletnici, kot dogodek za izmenjavo znanja in inovacij organizirala Naravoslovnotehniška fakulteta skupaj s katedro za tekstilno in oblačilno inženirstvo ter katedro za informacijsko in grafično tehnologijo, je združil raziskovalce, strokovnjake iz industrije in izobraževalce z namenom, da bi raziskali nove trende, trajnostne prakse in pridobili vpogled v tehnološki napredek na področju tekstilij in grafike.

Čeprav so bila jutranja otvoritvena predavanja skupna za vse udeležence simpozija, so se udeleženci po dopoldanskih sejah razdelili v dve skupini: ena se je osredotočila na tekstil, druga pa na grafiko.

POVZETEK 1. DNEVA - TRAJNOST, INOVACIJE IN RAZISKAVE MATERIALOV

Prvi dan *50. mednarodnega simpozija o novostih v tekstilu* se je začel z dvema osrednjima predavanjema, ki sta predstavljali tematsko rdečo nit dogodka. Predavatelja sta naslovila tako trajnosti v tekstilstvu iz vidika izobraževanja, kot tudi pomen oblikovanja z ljudmi za ljudi in pa socialni ter tudi psihološki kontekst okolja v katerem bivamo in ustvarjamo.

Dr. Iva Jestratičević (Univerza Severni Teksas, ZDA) je predstavila študijo primera, ki ga je implementirala kot pilotni projekt na svoji matični fakulteti. Gre za primer krožnega tekstilnega modela, ki s pomočjo praktične pedagogike in akcijskih raziskav na temo trajnosti tekstila, mladim študentom omogoča praktično izkustvo celotne krožne verige. V svojem predavanju je poudarila izobraževanje kot temeljno gonilo in odskočno desko za sistemske spremembe v tekstilni industriji. S podajanjem znanja, ne le teoretično, temveč tudi praktično, lahko študenti in dijaki razvijejo globlje razumevanje obsega in pomena trajnosti v tekstilni industriji.

Dr. Dan Podjed (ZRC SAZU, Univerza v Ljubljani) je imel spodbudno predavanje z naslovom Življenje v kontejnerju, v katerem je skozi metaforo zaprtega prostora razmišljal o človekovem vedenju in načinu življenja ter razširil obseg simpozija z vidika materialov na kulturne in družbene razsežnosti. Z resničnimi primeri kontejnerjev, ki so bili postavljeni kot zasilna rešitev na opustošenem območju Petrinje na Hrvaškem, je poslušalce spodbudil k razmišljanju o tem, kako se pomen objekta spreminja glede na njegov kontekst, o vrednosti kontejnerjev v družbenem kontekstu in tako sprožil misel, da se tudi posamezniki v današnji družbi pogosto znajdejo v svojem kontejnerju „uma in perspektive“ in da moramo za povezovanje ostati odprti, sprejemajoči in premikati meje naših notranjih „kontejnerjev“.

Otvoritvenim predavanjem je sledila serija predavanj ki sta jih vodila in moderirana dr. Torsten Textor in dr. Brigita Tomšič. Govorci so predstavili inovacije na področju tekstilnih materialov, pobudo evropskega projekta z naslovom nova evropska svila, predstavitev

inovativnega bio-materiala, imenovanega bakterijska celuloza, ki je pridobljen na osnovi ostankov vinarske industrije. Predstavljeni so bili tudi eksperimentalnimi pristopi za izdelavo veganskega usnja iz jabolčnih odpadkov. Poudarek je bil tudi na funkcionalizaciji materialov na kemijskem nivoju, kar je seveda pomembno za razvoj novitet v tekstilu.

V popoldanskem delu, ki sta ga vodili dr. Maja Radetić in dr. Petra Forte Tavčer so se predavanja tematsko bolj usmerila v tekstilno kemijo, pri čemer so govorniki predstavili večnamenske premaze na osnovi TiO₂ ter raziskave za izboljšavo hidrofilnosti bombaža ter napredke v tehnologiji barvanja, katerih cilj je, da so postopki kar se da neškodljivi za okolje. Izpostavljena so bila tudi dognanja na področju tekstilne površine v povezavi z električno upornostjo v različnih atmosferskih pogojih.

Kasnejše seje, ki sta jih vodili dr. Matejka Bizjak in dr. Živa Zupin, so se osredotočile na digitalizacijo in izobraževanje v tekstilnem sektorju. Teme so vključevale praktično predstavitev računalniškega programa za tkanje, Arahne, ki ga je predstavljajo istoimensko podjetje. Sledila je predstavitev pilotnega projekta, kjer raziskovalci razvijajo računalniški vmesnik za vzpostavitev podatkovne baze za popis in hrambo proizvodnih procesov v tekstilni industriji. Sledila je predstavitev projekta, osredotočenega na učenje z delom v skupnosti, s poudarkom na trajnostnem izobraževanju na področju tekstila. Dan se je zaključil s predstavitvijo projekta Aequalis4TCLF o odpravljanju vrzeli v znanju v evropskem sektorju tekstila, oblačil, usnja in obutve, pri čemer se je pogovor vrnil k izobraževanju in razvoju delovne sile.

POVZETEK 2. DNEVA – INDUSTRIJSKE APLIKACIJE, ETIČNE INOVACIJE IN MODNA PRIHODNOST

Drugi dan se je začel z uvodnim predavanjem vodilnega slovenskega podjetja Pipistrel, ki se ukvarja z naprednimi letalskimi tehnologijami. Predstavitev, ki jo je vodila mag. Ingrid Heuffel Berginc, z naslovom *Innovating the Skies*, je predstavila, kako tekstil, napredni materiali in 3D tehnike prispevajo k rešitvam za letalstvo naslednje generacije. Na predavanju je bilo predstavljeno, kako se v vsakdanjem življenju povezujejo discipline visoko zmogljivega inženirstva in tekstilnih inovacij.

Program se je nato preusmeril v predstavitev, osredotočene na industrijo, začenši s dr. Petro Kovačič iz podjetja BETI, ki je predstavila razvoj podjetja BETI iz tradicionalnega delovno intenzivnega poslovanja v tekstilno podjetje, ki temelji na razvoju in inovacijah, in poudarila trenutna prizadevanja za prehod na bolj trajnostno poslovanje in izdelke z velikim inovacijskim učinkom. Sledila je predstavitev modne oblikovalke Tine Gorjanc, ki je ponazorila presečišče bio-materialov, trajnosti in etike v družbenem kontekstu.

V zadnjem delu predavanj, ki ga je vodila doc. Petja Zorec, so bile teme obravnavane modno. Predstavitve so obravnavale trajnost v slovenskem modnem prostoru, opazovali

smo tudi, kako spremembe vedenja potrošnikov (covid19) vplivajo na modne trende, kot je stajling »od mesta do plaže«, in vlogo sodelovanja ter razvoja kompetenc študentov v digitalnih modnih učnih okoljih.

ZAKLJUČEK

Simpozij je v dveh dneh uspešno „prestopil meje“ med disciplinami, panogami in izobraževalnimi paradigmi. Od teoretičnih in pedagoških okvirov do praktične uporabe materialov in industrijskih študij primerov je dogodek poudaril večplastno naravo tekstilnih inovacij in njihovo ključno vlogo pri oblikovanju bolj trajnostne in povezane prihodnosti.